

SNAK PENGE MED DIT BARN

Din forældreguide til dit barns privatøkonomi,
herunder lomme penge, budget, opsparing og lån

KÆRE FORÆLDRE

Du er en vigtig rollemodel, når det gælder dit barns økonomiske velvære. 3 ud af 4 teenagere vil helst lære om privatøkonomi fra deres forældre, og unge helt op i 20'erne betragter stadig deres forældre som den vigtigste kilde til viden om privatøkonomi.

Penge er et tabu for mange, specielt hvis man ikke har nok. De unge har derfor ikke lyst til at tale med venner eller lærere omkring det, der kan være vanskeligt, og kun få unge går i banken og taler med deres rådgiver. Derfor kan det være svært for dem at få rådgivning og vejledning.

Hvis ikke man har gode økonomiske vaner, er der større risiko for at ende i gældsældere, som det kan tage flere år at komme ud af. I 2017 var ca. 48.000 unge ml. 18-30 år registreret som dårlige betalere i RKI's gældsregister. De skylder i alt 1,3 milliarder kr.

Det er en udvikling, som du kan være med til at ændre ved at snakke med dit barn om penge og økonomi.

HJÆLP DIT BARN TIL EN BEDRE ØKONOMI

Mange forældre finder det svært at tale om økonomi med deres børn. Sådan behøver det ikke at være. Det er langt vigtigere at få grundlagt gode økonomiske vaner tidligt i dit barns liv, end at du selv ved alt om renter, gebyrer osv.

Vigtigst af alt, så er bare lidt dialog om penge og privatøkonomi bedre end ingen dialog.

Til inspiration har vi samlet de vigtigste huskeråd, som du kan bruge, når du taler med dit barn om lommepenge, opsparing, budget og lån. Økonomi handler ligeså meget om træning som om forståelse. Så jo flere muligheder dit barn får for at spare (bare lidt) op, modstå impuls køb og lægge budget, jo lettere vil det blive for ham eller hende senere i livet.

God fornøjelse
og med venlig hilsen

Penge- og Pensionspanelet

Penge- og Pensionspanelet arbejder for at gøre danskerne bedre til at styre deres økonomi og hjælper forbrugerne med gode råd og gratis værktøjer til privatøkonomien. Panelet giver uafhængig og fakta-baseret information til danskerne. Læs mere på raadtilpenge.dk

DE GODE RÅD

BUDGET

1. Hjælp dit barn med at få overblik – læg et budget sammen.
2. Tag en snak om velovervejede og impulsive køb.
3. Giv dit barn lomme penge – evt. som betaling for gøremål i hjemmet.
4. Snak med andre forældre om lomme penge.
5. Snak med dit barn om både lomme penge og andre indtægtskilder, som fx fritidsjob, pengegaver og lign.
6. Hjælp dit barn med at administrere sine penge, men overtag ikke styringen. De bør også få erfaringer med et par ”uheldige” beslutninger.

OPSPARING

1. Hjælp dit barn med præcist at finde ud af hvad det ønsker sig – og hvad det koster.
2. Hjælp dit barn med at regne ud, hvor mange gange han eller hun skal sætte penge til side, før målet er nået. Tæl ned ved hver indbetaling, så fremgangen bliver tydelig.
3. Glemmer du eller barnet en indbetaling, så tab ikke modet. Vi har alle sammen ”misset” en indbetaling i ny og næ. Det vigtigste er, at barnet lærer hurtigt at komme i gang igen med opsparingen.

LÅN

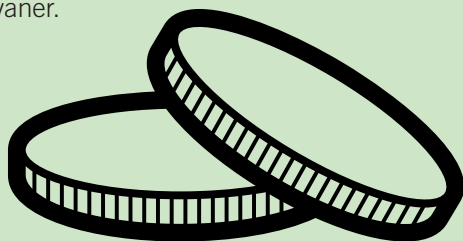
1. Dit barn skal lære, at lån altid skal betales tilbage.
2. Det kan være ubehageligt, dyrt og svært at låne penge – men også at låne penge ud til andre.
3. Det koster altid noget at låne penge.
4. Lær dit barn at finde ÅOP (Årlige Omkostninger i Procent), som er prisen for at låne penge. Jo højere ÅOP – desto dyrere er lånet.

BUDGET

Budget er et andet ord for overblik. Omkring halvdelen af alle unge har i dag ikke overblik over deres økonomi. Hvis dit barn ikke har et økonomisk overblik eller ikke kan lægge budget, kan du hjælpe. På den måde kan unge blive bedre til at vurdere, hvor meget de skal spare op til ferie, hvor meget de har til slik, hvor meget de har til tøj, osv. På den måde kan børnene opnå større uafhængighed omkring forbruget af deres egne penge.

I dialogen om forbrug og indtægt er det en god idé at være neutral. Det er ikke vigtigt, hvad de bruger penge på. Det vigtige er, at de får et overblik.

I nogle banker kan børn allerede fra 7 års alderen få deres eget betalingskort til deres "junior" konto i banken. Kortet kan ikke trækkes over og du kan som forældre følge med i brugen af "lommepengekontoen". Når dit barn fylder 13 år er det også muligt at oprette en ungdomskonto til fx løn og opsparing. Når dit barn fylder 15 år har det adgang til netbank og mobilbank. Derfor har de brug for vejledning og dialog om penge, opsparing og lån. Og de har brug for at have overblik, gode rutiner og gode vaner.

FØRSTE SKRIDT

INSPIRATIONSTIP:

LAV ET BUDGET

1. Første skridt er at få et overblik, og det kan I let gøre sammen. Opgaven er at dit barn skriver sine indtægter og udgifter ned i fx 14 dage.
2. Derefter inddeler I sammen udgifterne i kategorier som fx mad, tøj, spil og film, musik, sport, fritidsinteresse, make up, snacks, bøger, blade, mv.
3. Læg et budget med hjælp fra budgetskabelonen til unge på www.rådtilpenge.dk/funnymoney

[WWW.RÅDTILPENGE.DK/
FUNNYMONEY](http://WWW.RÅDTILPENGE.DK/FUNNYMONEY)

BUDGET

IMPULSKØB

Når man har overblik over sine udgifter, så bliver det også lettere at se, hvilke udgifter, der er velovervejede og fornuftige, og hvilke der er impulsive og irrationelle.

Både blandt unge og voksne er der en del, som ikke er klar over, hvor mange penge de bruger på tilfældige og ikke-planlagte køb i løbet af en måned. Al erfaring viser, at mange impuls køb eller ikke-velovervejede køb kan være medvirkende til en dårlig økonomi.

Alle køb kan ikke være lige velovervejede. Pointen er at man skal få et overblik. Derfor er det også vigtigt at tale med dit barn om impuls køb og forskellen på gode og dårlige køb.

97 % AF ALLE FORÆLDRE I NORDEN LÆRER DERES BØRN OM PERSONLIG ØKONOMI OG ANSVAR^{2*}

60% AF FORÆLDRE TIL BØRN ML. 6-17 ÅR GIVER DERES BØRN LOMMEPENGE.^{1*}

UNGE I ALDEREN 12-14 ÅR FÅR I GENNEMSNIET CA. 230 KR. OM MÅNEDEN I LOMMEPENGE^{3*}

TÆNK OVER, HVORNÅR DINE KØB ER

INSPIRATIONSTIP:

1. Snak sammen om jeres eksempler på fornuftige og velovervejede køb, og om impulsive og ikke velovervejede køb.
2. Lav grønne og røde kort sammen med dit barn, og gem dem i hver jeres pung. **GRØNNE KORT** er til de 'gode' køb, og de **RØDE KORT** er til impuls køb. På den måde kan I ofte minde hinanden om, hvad der er impulsive køb.
3. Snak med dit barn om impulsive køb, og forklar at det er noget, som næsten alle gør. Vi bliver ikke fornuftige forbrugere ved at tro, at vi helt kan undgå impuls køb. Vi bliver derimod økonomiske forbrugere, når impuls købene ikke tager overhånd – og vi sørger for at budgettet også indeholder plads til, at vi kan slå os løs en gang i mellem.

BUDGET

LOMMEPENGE ELLER LØN FOR HUSHJÆLP

Det kan være en god idé at give sit barn lommepenge eller penge for at hjælpe til i hjemmet. Men hvor meget skal de have? Hvad er normalt? Og er det ikke bare lettere at give dem de ting, de har brug for?

Penge og økonomi er noget man skal lære. Unge lærer af både forældre, lærere, bankrådgivere, venner og af egne erfaringer. Derfor kan det være en god idé, at give dit barn nogle lommepenge, så det tidligt kan få egne erfaringer med indtægter og udgifter. Det kan også være en god idé at spørge forældre, som har børn i samme klasse/klassetrin som dit, hvad de mener, der er et rimeligt niveau.

**4 UD AF 10
15 ÅRIGE
HAR ET
FRITIDSJOB^{2*}**

**SE FILMEN OM UNGE
OG BUDGET PÅ
WWW.RÅDTILPENGE.DK/
FUNNYMONEY**

**79 % AF BØRN
OG UNGE FORVENTER AT
YDE NOGET TIL GENGÆLD
FOR LOMMEPENGE.
I ALDEREN 12-14 ÅR
ER TALLET 84 %^{1*}**

^{1*}Tal fra Nordea 2011.

^{2*}SFI 2013.

INSPIRATIONSTIP:

LOMMEPENGE

**SNAK MED DIT BARN OM
GØREMÅL I HJEMMET**

1. Giv dit barn lommepenge – evt. som betaling for gøremål i hjemmet (fx ordne opvasken, luften, hund eller dække bord).
2. Snak med andre forældre om lommepenge.
3. Snak med dit barn om lommepenge og andre indtægtskilder, som fx fritidsjob.
4. Hjælp dit barn med at administrere sine penge, men overtag ikke styringen.

LOMMEBUDGET-APP

Læg nemt et budget og track dit forbrug. Download Lommebudget i App Store eller Google Play.

OPSPARING

OP PÅ HESTEN

**MISSE DU EN BETALING,
SÅ ER DET BARE OP PÅ
HESTEN IGEN**

De fleste af os sparer op. Nogle er bedre til det end andre, men rigtig mange af os lægger penge til side hver måned. Alligevel kan det være svært at spare så meget op, som man gerne ville. Nedenfor er der et par råd til, hvordan du kan hjælpe dit barn til at lære at spare op.

Når dit barn bliver 13 år, er det også muligt at oprette en ungdomskonto i banken til løn fra fritidsjob eller til opsparing. Det gælder om, at dit barn oplever succes med at spare op. Med disse få inspirations-tip kan man øge deres chance for at kunne købe det, som de sparer op til.

INSPIRATIONSTIP:

1. Ved opsparing er det godt at være konkret. Hjælp dit barn med præcist at finde ud af, hvad det ønsker sig – og hvad det koster.
2. Hjælp dit barn med at regne ud, hvor mange gange han eller hun skal sætte penge til side, før det når sit mål. Foreslå dit barn at gøre status på opsparingen – fx ved at tælle ned ved hver indbetaling, så fremgangen bliver tydelig.
3. Glemmer du eller barnet en indbetaling, så tab ikke modet. Vi har alle sammen "misset" en indbetaling i ny og næ. Det vigtigste er at lære, at komme i gang med opsparing igen.

**SE FILMEN OM
UNGE OG OPSPARING PÅ
WWW.RÅDTILPENGE.DK/
FUNNYMONEY**

**3 UD AF 4
FORÆLDRE
SPARER SELV
REGELMÆSSIGT OP
TIL DERES BØRN ^{1*}**

**9 UD AF 10
FORÆLDRE RÅDER
BØRNENE TIL AT
SPARE OP ^{2*}**

^{1*}Tal fra Nordea 2016. / ^{2*}Tal fra Nordea 2011.

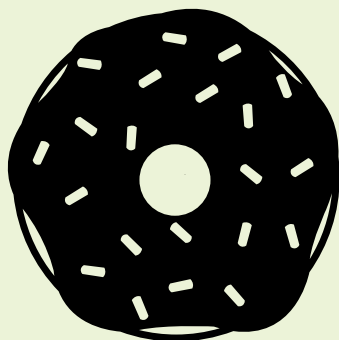
LÅN

Det kan være svært at tale om at låne penge, og svært at bede om hjælp til det. Alt for mange unge kan ikke betale alle deres lån tilbage, og de registreres som "dårlige betalere" i RKI. Derfor er det vigtigt at lære de helt unge om både fordele og ulemper ved lån – selvom de først må låne penge, når de er fyldt 18 år.

**SE FILMEN OM UNGE
OG LÅN PÅ
WWW.RÅDTILPENGE.DK/
FUNNYMONEY**

**SE FILMEN OM KVIKLÅN PÅ
WWW.RÅDTILPENGE.DK
OG TAG EN SNAK OM, HVORFOR
DER ER FORSKEL PÅ PRISEN
PÅ LÅN.**

LÅN

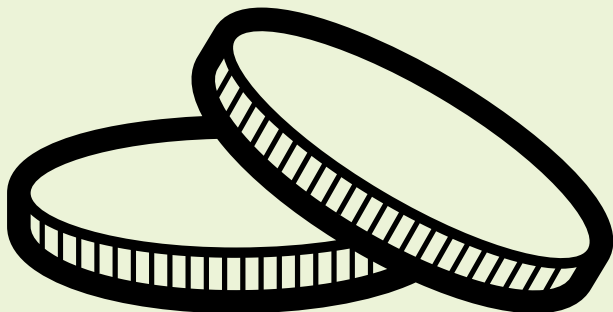
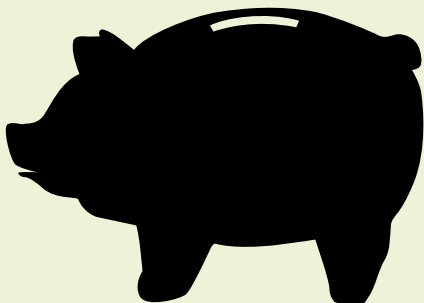
LÅN

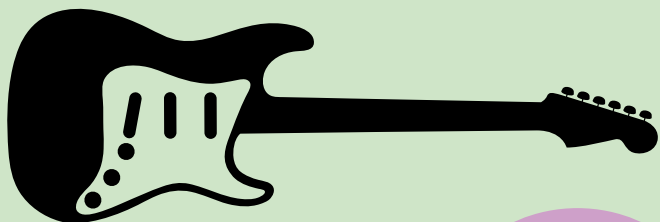
LÅN SKAL ALTID
BETALES TILBAGE

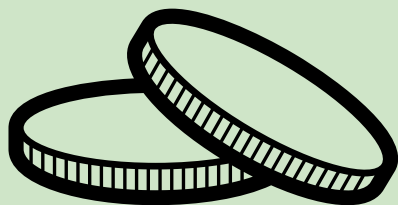
INSPIRATIONSTIP:

1. Snak med dit barn om, hvad det betyder at skyldte penge. Nogle børn låner både penge og dyre ting af hinanden. Derfor er det en god idé at snakke om 'at låne', inden de ubehagelige konflikter opstår.
2. Lån skal altid betales tilbage, ellers er det ikke et lån. Hvis du eller barnets bedsteforældre "glemmer" at kræve sine udlånte penge tilbage, så kan det være en idé IKKE at kalde det "lån" men i stedet kalde det en pengegave.
3. Lær dit barn at finde ÅOP (Årlige Omkostninger i Procent), som er prisen for at låne penge. Jo højere ÅOP – desto dyrere er lånet.

FIND FLERE
ØKONOMISKE RÅD,
VÆRKTØJER OG GUIDES
TIL BÅDE VOKSNE OG
UNGE PÅ:

WWW.RÅDTILPENGE.DK

